

Philip Norman

Mick Jagger

DE BIOGRAFIE

Vertaald door Henny Corver, Pon Ruiters
en Frits van der Waa

Alfabet Uitgevers

2023

Eerste druk, 2023 Alfabet Uitgevers
Eerder verschenen bij Uitgeverij Thomas Rap onder
ISBN 978 99 004 0204 1

Copyright © 2012, 2023 Jessica Productions Ltd.
Oorspronkelijke titel *Mick Jagger*
Oorspronkelijke uitgever HarperCollins, New York
Copyright © Nederlandse vertaling Henny Corver, Pon Ruiter,
Frits van der Waa en Alfabet Uitgevers
Omslagontwerp bij Barbara
Omslagbeeld Gijsbert Hanekroot via Getty Images
Typografie binnenwerk Adriaan de Jonge, bewerking door
CeevanWee, Amsterdam

ISBN 978 90 213 4124 8
NUR 321

alfabetuitgevers.nl

Alfabet Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Inhoud

Proloog: Sympathie voor 'the old devil' 9

DEEL EEN: 'De blues zit in hem'

- 1 Een jongen van rubber 19
- 2 De knul met het vest 44
- 3 'Heel intelligente, zeer gemotiveerde niksnutten' 73
- 4 'Eigendunk? Had hij niet' 95
- 5 'Wat een brutaal ettertje, dacht ik bij mezelf' 119
- 6 'We zaten vaak in bed cryptogrammen te maken' 146
- 7 'Wij pissen waar wij willen, man' 181
- 8 Geheime schuilplaats van popsterren onthuld 215
- 9 De ongrijpbare vlinder 254
- 10 'Mick Jagger en Fred Engels over straatvechten' 282

DEEL TWEE: Cool tot elke prijs

- 11 'The baby's dead, my lady said' 317
- 12 Voorgoed ontwaakt uit 's levens droom 347
- 13 Wilde paarden en leeuwenmoed 383
- 14 Even dodelijk als verlepte sla 420
- 15 Vriendschap met een extraatje 452
- 16 De glamourweeling 483
- 17 'Oude mannen, wachtend op een wonder' 509

- 18 De zoete geur van het succes 542
- 19 Het dagboek van een nul 560
- 20 Dolende geest 583
- 21 'God Gave Me Everything' 609

Epiloog 639

Woord van dank 641

Register 647

DEEL EEN

'De blues zit in hem'

Een jongen van rubber

Om een zogeheten ‘ster’ te worden is het hebben van een uniek talent als podiumkunstenaar niet genoeg. Een tweede voorwaarde is klaarblijkelijk een innerlijke leegte, duister en onpeilbaar, het volmaakte tegendeel van het briljante schijnsel dat een ster uitstraalt.

Normale, gelukkige, stabiele mensen groeien doorgaans niet uit tot sterren. Dat is eerder weggelegd voor mensen die in hun vroege jeugd iets traumatisch hebben meegemaakt of veel tekort zijn gekomen. Vandaar immers die onstuitbare drang om koste wat kost rijkdom en status te verwerven, en vandaar die onverzadigbare behoefte aan liefde en aandacht. We verheffen hen tot goden, maar zien hen paradoxaal genoeg ook als uitermate feilbaar, gekweld door demonen uit het verleden en onzekerheden van nu, lieden die maar al te vaak hun talent en vervolgens zichzelf te gronde richten met drank of drugs of allebei. Sinds het ontstaan van het fenomeen ‘wereldster’ halverwege de twintigste eeuw hebben sterren – van Charlie Chaplin, Judy Garland, Marilyn Monroe en Edith Piaf tot Elvis Presley, John Lennon, Michael Jackson en Amy Winehouse – aan veel van die criteria, zo niet alle, voldaan. Maar hoe zit dat met Mick Jagger, die aan geen van die criteria voldoet?

Jagger ging al bij zijn geboorte tegen de trend in. Sterren, zo luidt het cliché, worden geboren in weinig veelbelovende omstandigheden die hun latere opkomst des te spectaculairder maken: een hutje in Mississippi, een rauwe havenstad, de kleedkamer van een verlopen variété-theater, een Parijse achterbuurt. Sterren horen niet geboren te worden in het degelijke, zij het weinig stimulerende graafschap Kent.

Het zuiden is altijd de welvarendste en meest bevoorrechte regio van Engeland geweest, maar rond Londen ligt een wel heel bevoorrecht

kluitje graafschappen, die met de nodige eigendunk de ‘Home Counties’ worden genoemd. Het meest oostelijke is Kent, aan de noordkant begrensd door de Theemsmonding en in het zuiden door de oer-Britse witte rotsen van Dover en het Kanaal. En net als zijn beroemdste telg uit de twintigste eeuw heeft Kent een heel divers karakter. Voor sommigen is het de ‘Tuin van Engeland’, met zijn glooiende groene hart, de Weald, zijn appel- en kersenboomgaarden en hopvelden en zijn kegelvormige bakstenen hopdrogerijen of eesten. Anderen doet het denken aan de glorie van de kathedraal van Canterbury, waar de ‘roerige priester’ Thomas Becket aan zijn einde kwam, of landgoederen als Knole en Sissinghurst, of ingedutte badplaatsen als Margate en Broadstairs. Voor weer anderen belichaamt het cricket, Charles Dickens’ *Pickwick Papers* of het überrespectabele Royal Tunbridge Wells, waarvan de inwoners zo verslaafd heten te zijn aan het schrijven van ingezonden brieven dat het pseudoniem ‘Verontwaardigd uit Tunbridge Wells’ de benaming is geworden voor elke Britse gepensioneerde die van leer trekt tegen de moderne moraal of het gebrek daaraan. (‘Verontwaardigd uit Tunbridge Wells’ zal een niet onaanzienlijke rol spelen in dit boek.)

In de tweeduizend jaar sinds de Romeinse legioenen van Julius Caesar bij Walmer het strand op waadden, is Kent vooral een oord geweest voor mensen op doortocht: Chaucers pelgrims die ‘from every shire’s ende’ naar Canterbury trokken, legers op weg naar de oorlog op het vasteland, het hedendaagse verkeer van en naar Dover en Folkestone en de Kanaaltunnel. Het echte hart van Kent is daardoor moeilijk te traceren. Je hebt natuurlijk de kenmerkende Kentse tongval, weer net even anders dan die van het aanpalende Sussex, die van stad tot stad en zelfs van dorp tot dorp varieert, maar het overwegende accent wordt toch bepaald door de metropool die naadloos aansluit op de noordelijkste regionen van Kent. De eerste ‘taalkolonisten’ waren de treinladingen cockneys uit Oost-Londen die elke zomer hielpen met het binnenhalen van de hop-oogst. Sindsdien is door het groeiende aantal slaapsteden voor forensen het Londense accent alomtegenwoordig.

Jagger is geen typisch Kentse en ook geen Londense naam – de advocaat Jagers in *Great Expectations* van Dickens ten spijt – maar vindt zijn oorsprong zo’n driehonderd kilometer naar het noorden, rond

Halifax in Yorkshire. Hoewel de beroemdste drager van die naam (in zijn ‘Street Fighting Man’-periode) prat ging op de overeenkomst met het woord *jagged*, ‘gekarteld’, en zei dat het ooit ‘messentrekker’ of ‘struikrover’ betekende, is het eigenlijk afgeleid van het Oudengelse *jag* dat ‘pak’ of ‘last’ betekent. Een *jagger* was dus een sjouwer, marskramer of straatventer. Vóór Mick was er één andere min of meer bekende Jagger, de victoriaanse ingenieur Joseph Hobson Jagger, die een systeem bedacht om te winnen met roulette en op wie mogelijk de beroemde meezinger ‘The Man Who Broke the Bank at Monte Carlo’ gebaseerd is. De Jagers hadden dus al een voorganger die de jackpot gewonnen had.

Zulke geldbeluste motieven waren Micks vader volkomen vreemd. Basil Fanshawe Jagger – roepnaam Joe – werd in 1913 geboren en groeide op in een omgeving die fatsoen en altruïsme hoog in het vaandel had. Zijn vader David, afkomstig uit Yorkshire, was hoofdmeester op een dorpsschooltje in een tijd van lange houten schoolbanken en een lei en een griffel om te schrijven. Ondanks zijn tengere postuur bleek Joe goed in loop- en veldsport, en een kei in turnen. Gezien zijn achtergrond en zijn idealistische en onbaatzuchtige instelling lag het voor de hand dat hij gymnastiekleraar zou worden. Hij studeerde aan de universiteit van Manchester en Londen en werd in 1938 aangesteld als leraar lichamelijke opvoeding op de openbare East Central School in Dartford.

Dartford, in het uiterste noordwesten van Kent, ligt praktisch tegen Oost-Londen aan, een klein halfuur met de trein vanaf Victoria of Charing Cross. Het ligt in het dal van de rivier de Darent, aan het oude pelgrimspad naar Canterbury, en werd bekend als de plaats waar Wat Tyler in 1381 de Boerenopstand tegen koning Richard II ontketende (ook al een rebelse jongen dus). Tegenwoordig valt de naam Dartford eigenlijk alleen nog – zij het honderden keren per dag – in de verkeersinformatie over de Dartford Tunnel onder de Theems en de nabijgelegen oeververbinding Dartford-Thurrock, de belangrijkste uitvalsroute van Londen naar de zuidkust. Maar verder is het gewoon een naam op een verkeersbord of een treinstation, en is de eeuwenoude markt- en brouwersstad overwoekerd door kantoorpanden, winkelcentra en onafzienbare vinexwijken. Vanaf het begin van de twintigste eeuw be-

trof het verkeer van Londen naar Dartford meer dan voertuigen alleen; in een verderop gelegen dorp met de toepasselijke naam Stone stond een grimmig bouwsel, het Oost-Londens Krankzinnigengeesticht, dat in een tactvoller tijdperk werd omgedoopt tot 'Stone House'.

Begin 1940 leerde Joe Jagger de 27-jarige Eva Ensley Scutts kennen, even sprankelend en extravert als hijzelf bescheiden en introvert was. Eva's familie kwam oorspronkelijk uit Greenhithe in Kent, maar was naar New South Wales in Australië geëmigreerd, waar ze werd geboren in hetzelfde jaar als Joe, 1913. Aan het eind van de Eerste Wereldoorlog verliet Eva's moeder haar man en vestigde zich met haar vijf kinderen in Dartford. Naar verluidt schaamde Eva zich er altijd een beetje voor dat ze down-under was geboren, en begon ze overdreven bekakt te praten om haar Australische accent te verdoezelen. Overigens probeerden alle nette meisjes uit die tijd net zo te praten als de high-societydebutantes en de jonge prinsessen Elizabeth en Margaret, en Eva's beroep als secretaresse en later schoonheidsspecialiste vereiste dat ook.

Joe's verkering met Eva viel samen met de grimmige beginmaanden van de Tweede Wereldoorlog, toen Groot-Brittannië alleen stond tegen de overmacht van Hitlers strijdkrachten in Frankrijk en de Führer zelfingenomen over het Kanaal naar de witte rotsen van Dover tuurde alsof hij ze al in bezit genomen had. Die zomer woedde de Slag om Engeland, waarbij de blauwe lucht boven Kent bekrast werd met witte condensgraffiti van Britse en Duitse gevechtsvliegtuigen die elkaar boven de korenvelden en de glooiend-groene Weald bestookten. Hoewel er in Dartford zelf geen militaire installaties stonden, had het veel te verduren van de Luftwaffe-bombardementen op fabrieken en havens in het nabijgelegen Chatham en Rochester, en op het Londense East End. Het feit dat die bommen niet bewust voor Dartford waren bedoeld, maar slechts werden geloosd door naar huis terugkerende Duitse vliegtuigen, maakte de tol die ze eisten niet minder gruwelijk. Eén bom in Kent Road kostte dertien mensen het leven; een voltreffer op het streekziekenhuis vaagde twee hele zalen van de vrouwenafdeling weg.

Joe en Eva trouwden op 7 december 1940 in de Holy Trinity-kerk in Dartford, waar Eva in het koor had gezongen. Ze droeg geen traditio-

nele witte trouwjurk, maar een van lila zijde, en Joe's broer Albert was getuige. Na afloop was er een receptie in de naastgelegen Coneybeare Hall. Omdat het oorlog was – en Joe vol overtuiging meeging in het heersende ethos van spaarzaamheid en zelfopoffering – waren er maar vijftig gasten, die het bruidspaar toedronken met zoete sherry en zich te goed deden aan vingersandwiches met boterhamworst of instant-ei.

Dankzij zijn onderwijsbaan en zijn vrijwilligerswerk (het huisvesten van geëvacueerde kinderen) hoefde Joe niet in dienst. Hij hoefde dus niet smartelijk afscheid te nemen van zijn jonge bruid omdat hij overzee moest of naar een uithoek van het land werd gezonden. En evenmin was er de drang om snel een kind te maken, anders dan bij de meeste dienstplichtigen met verlof.

Het eerste kind van Joe en Eva werd pas in 1943 geboren, toen ze beiden dertig waren. De bevalling vond plaats in het Livingstone-ziekenhuis, op 26 juli, de verjaardag van George Bernard Shaw, Carl Jung en Aldous Huxley, en de baby kreeg de naam Michael Philip. Een mogelijk veelzeggender voorteken was dat er die week in de plaatselijke bioscoop een Abbott en Costello-film draaide met de titel *Money for Jam*.

Vanaf 1943 kantelde het overwicht langzaam maar zeker ten gunste van de Geallieerden. Engeland stroomde vol met Amerikaanse soldaten, stoere en stralende jonge kerels die gul strooiden met bijna vergeten luxeartikelen en die hun eigen aanstekelijke dansmuziek draaiden als opmaat voor de herovering van Europa. Het nazidom was feitelijk verslagen, maar het bezat nog één 'wapen der wrake', de onbemande V1. Deze vanuit Frankrijk afgevuurde raketten richtten in de laatste oorlogsmaanden in Londen en omgeving een verwoestende schade aan en kostten veel mensenlevens. Zoals iedereen in Dartford zaten Joe en Eva heel wat nachten in angst en beven te wachten op het hoge gieren van de V1 dat net voordat hij doel trof verstomde. De V1 werd opgevolgd door de zo mogelijk nog angstaanjagender V2, een raket die sneller dan het geluid ging, zodat niemand hem hoorde aankomen.

De kleine Michael Philip verkeerde natuurlijk in zalige onwetendheid van dit alles, terwijl het land, platgebombardeerd, murw gebeukt en zwaar op rantsoen, met verbazing constateerde dat het niet alleen nog leefde, maar zelfs had overwonnen. Een van zijn vroegste herinneringen is dat zijn moeder in 1945 de verduisteringsgordijnen voor de

ramen weghaalde, ten teken dat de angst voor nachtelijke luchtaanval-
len verleden tijd was.

Toen in 1947 Michaels broer Christopher werd geboren, woonden de Jagers inmiddels op Denver Road 39, een licht gebogen straat met witte grindgepleisterde huizen aan de nette westelijke kant van Dartford. Joe had zijn werk als gymleraar verruild voor een bestuursbaan bij de Central Council of Physical Recreation, het overkoepelende orgaan voor alle amateursportorganisaties in Engeland. Hij was nog steeds een fervent allround veldloper, maar zijn ware passie was basketbal, een typisch Amerikaanse sport, die toch al sinds het eind van de negentiende eeuw in Groot-Brittannië werd beoefend. Voor Joe was basketbal hét middel om sportiviteit en teamgeest te kweken, twee eigenschappen die hij hoog aansloeg. Hij stak talloze onbetaalde uren in het coachen en aanmoedigen van plaatselijke teams en organiseerde in 1948 de eerste districts-basketbalcompetitie in Kent.

Aan het begin van *Anna Karenina* stelt Tolstoj dat ongelukkige gezinnen elk op hun eigen manier ongelukkig zijn, maar dat gelukkige gezinnen bijna eentonig eender zijn. Onze ster, die toekomstige belichaming van rebellie en iconoclasme, groeide op in zo'n gelukkige gezin. Zijn rustige, maar lichamelijk actieve vader en zijn bruisende, streberige moeder vulden elkaar heel goed aan en waren dol op elkaar en op hun kinderen. In tegenstelling tot veel naoorlogse huishoudens bood Denver Road totale geborgenheid, werd er op vaste tijden gegeten en naar bed gegaan, en werden er normen en waarden gepredikt. Joe's bescheiden inkomen en zijn sobere manier van leven – hij rookte en dronk niet – volstonden om zijn vrouw en twee zoons ruim te onderhouden nu de oorlogsrantsoenering langzaam maar zeker werd opgeheven en er weer vlees, boter, suiker en vers fruit te krijgen waren.

Stel je een geïdealiseerd plaatje voor van een Engels jongetje in het begin van de jaren vijftig, voordat de televisie, computergames en voortijdige aanraking met seks onze jeugdige onschuld om zeep hielden. Hij heeft niets van een New Yorkse *gangsta* of miniatuur-straatguerrilla, maar alles van een echte jongen: ademende witte Aertexblouse met korte mouwen, wijde kaki korte broek, elastieken riem met een S-vormige gesp. Hij heeft warrig haar, een brede, branieachtige lach en ogen die zonder angst of premature sensualiteit half dichtge-

knepen tegen de zon in blikken. Dat is Mike Jagger, zoals hij dan genoemd wordt, een jaar of zeven oud, op de foto met een groepje klasgenoten op zijn eerste school, Maypole Infants. Een naam die beelden oproept van lente en onschuldig vermaak, van frisse jongens en meisjes die dansend rond de meipaal het voorjaar begroeten.

Op school hoorde hij in bijna alle vakken tot de besten van de klas. Zoals al gauw bleek, had hij zijn vaders aanleg voor sport geërfd, want hij blonk uit in voetbal en cricket en sportieve spelletjes als eierrace en zaklopen. Een van zijn meesters, Ken Llewellyn, zou zich hem herinneren als het leukste en slimste joch van zijn klas, ‘één brok energie’ en ‘een genot om in je klas te hebben’. Maar in dat voorbeeldige jongetje van zeven school toch ook al iets subversiefs. Hij had een uitstekend oor voor hoe volwassenen praatten en kon zijn stem in alle mogelijke accenten plooien. Zijn imitaties van het Welsh van mr. Llewellyn maakten hem bij zijn medeleerlingen nog populairder dan zijn prestaties op het sportveld.

Op zijn achtste ging hij over naar de Wentworth County Primary, een wat serieuze school, waar het niet zozeer aankwam op dansen rond de meipaal als wel op overleven op het schoolplein. Hier leerde hij een jongen kennen die ook in het Livingstone-ziekenhuis was geboren, maar vijf maanden na hem; een wat onfortuinlijk joch met de flaporen en holle wangen van een dickensiaans straatschoffie, ook al waren ze thuis niet arm. Hij heette Keith Richards.

Hét voorbeeld voor jongetjes van die leeftijd waren Amerikaanse westernhelden als Gene Autry en Hopalong Cassidy. Die zagen er zo flitsend uit in hun cowboypakken en staken hun parelmoeren colts alleen in hun holster om een gitaar te pakken en een cowboylied te kwelen. Op het schoolplein vertrouwde Keith Mike toe dat hij later net zo gitaar wilde spelen als Roy Rogers, de zelfbenoemde ‘King of the Cowboys’.

Mike was niet erg onder de indruk van de King of the Cowboys – zoals hij al van meer dingen niet onder de indruk was – maar het idee van een gitaar, en dat jochie met flaporen dat er een bespeelde, vond hij wel iets hebben. Daar bleef het echter bij: pas tien jaar later zouden ze er iets mee doen.